

COVID-19 БИЛАН ОҒРИГАН ТИШСИЗ БЕМОРЛАРНИ ОЛИБ ҚЎЙИЛУВЧИ ПРОТЕЗЛАРИНИ ВАҚТИДАН ОЛДИН АЛМАШТИРИШ МОҲИЯТИ

Шарипов С. С.

Хабилов Ниғмон Луқмонович

Мустақил изланувчи 3- босқич

Илмий раҳбар Т. Ф. Д. Профессор

Ташкентский государственный стоматологический институт, Узбекистан

Муаммонинг долзарблиги. 2020 йил 11-февралда бутун жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти янги вирусли пневмонияни "Корона вируси касаллиги (COVID-19) деб номлади, вируслар таксономияси бўйича халқаро қўмитаси (ICTV) ушбу янги коронавируснинг таксономик таҳлилида янги коронавирус номини "SARS-CoV-2" деб номлади [1, 2-6].

Ушбу COVID-19 номли вирус Ўзбекистон Республикамизни ҳам четлаб ўтмади. Ўзбекистон бош санитария врачлари, Санитария-эпидемиологик осойишталик агентлиги директори Баҳром Алматов хабарига кўра биринчи марта Францияда бўлиб қайтган Ўзбекистон фуқаросида 15 март соат 6:00 да Covid-19 вируси аниқланади. Илмий маълумотларига кўра, дунё аҳолиси орасида тишсизликнинг пайдо бўлиш частотаси кундан-кунга ошиб бормоқда [7-12].

Коронавирус касаллиги билан оғригандан сўнг, унинг асоратлари беморларнинг оғиз бўшлиғида ножўя таъсирларини кўрсатмоқда, бу беморларни нормал яшаш ва ишлашига (Хабилов Н., Шарипов С), руҳан азият чекишларига олиб келмоқда.

Калит сўзлар: "COVID-19", "ЖССТ", "SARS-CoV-2", "оғиз бўшлиғи", "протез".

Тадқиқотнинг объекти, текшириш усуллари, материаллари ва умумий хусиятлари. Тадқиқотга 89 нафар тишсиз бўлган COVID-19 билан оғриган ва 2021 йилдан 2022 йилгача протезлаш учун шифохонанинг ортопедик стоматология бўлимига мурожаат қилган беморлар киритилган.

Тадқиқотда беморлар уч гуруҳ қилиб ажратиб олинди.

I гуруҳ - Анъанавий усулда тайёрланган тўлиқ олинадиган протезлардан фойдаланаётган беморлар;

II гуруҳ- Тўлиқ олинадиган, юмшоқ тагликли протезлардан фойдаланаётган беморлар;

III гуруҳ- Суяк ичи тиш имплантлари ёрдамида ушлаб турувчи протезлардан фойдаланаётган беморлар.

Беморларнинг умумий сонидан 23 бемор тиш шифокорига биринчи марта тўлиқ олинадиган пластинкали протезлар (ТОПП) билан протезлаш учун мурожаат қилди, бу 25,8% ни ташкил этади, 54 бемор касалликдан кейин ортопедик конструкцияларнинг қониқарсиз сифати туфайли ТДСИ клиникасига протезлаш учун қайта мурожаат қилди, улардан атиги 12 нафари мавжуд протезларни режалаштирилган алмаштириш учун мурожаат қилди.

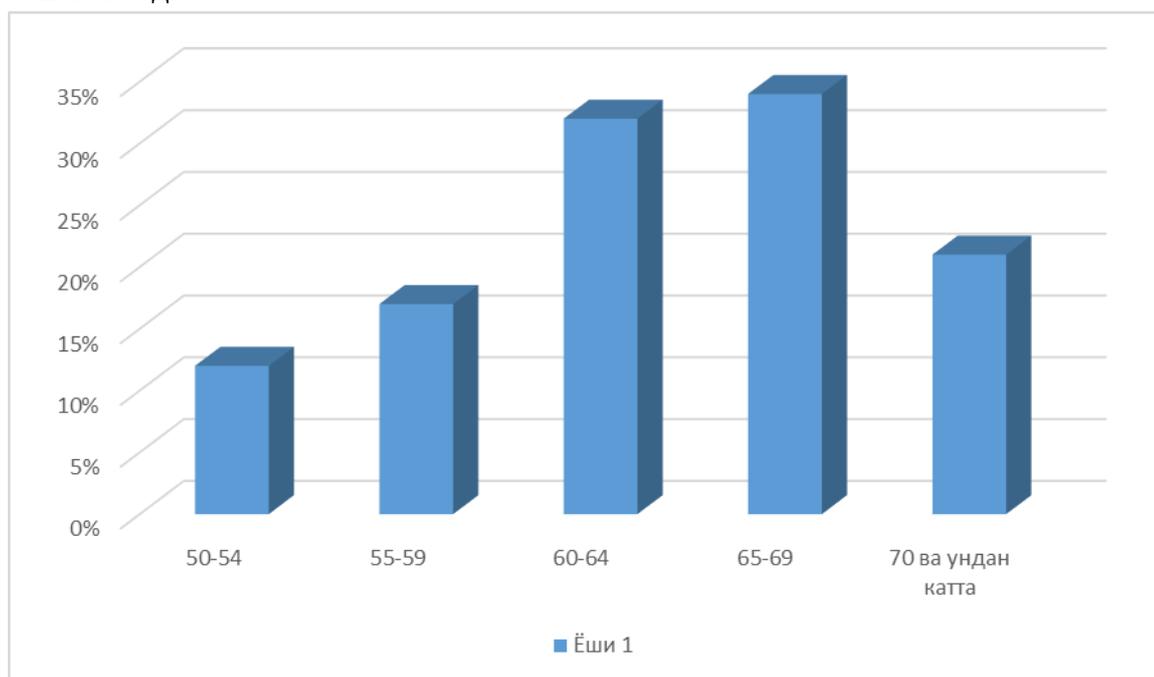
Анамнезни йиғиш пайтида тишлар йўқолишининг сабаби, биринчи олинадиган протезни ишлаб чиқариш вақти ва уни ишлатишдаги материал тури аниқланди ва шу билан бирга соматик касалликлар мавжудми ёки йўқми қайд этилди.

Беморларни ташқи текшириш пайтида юзнинг конфигурацияси, лаблар, ёноқларнинг ҳолати, назолабиал бурмаларнинг чуқурлиги, юзнинг юмшоқ тўқималарининг симметрияси ҳамда деформация ҳолатига эътибор қаратилди.

Оғиз бўшлиғини текшириш пайтида яллиғланиш ҳодисалари ва патологик ўзгаришларнинг мавжудлигига эътибор қаратилди ва биргалиқда даволаш амалга оширилди. Шунингдек, ортопедик дизайнни танлаш учун лаб френулумининг бириктирилиш баландлиги, ўтиш бурмаси, атрофия даражаси ва жағларнинг алвеоляр жараёнининг шакли баҳоланди.

Натижалар. Тўпланган маълумотларга кўра, биз барча беморлар асосан ортопедик конструкциялар икки ёки уч йил олдин, стандарт процедура бўйича амалга оширилганлигини аниқладик, аммо касаллик ўтказилгандан сўнг, бу протезлар яроқсиз ҳолатга айланиб қолди.

Сўровда иштирок этган беморлар орасида эркеклар 65,3%, аёллар сони эса 34,7% ни ташкил этди.

Шакл. 1.

Беморларнинг ёши бўйича тақсимланиши.

Тадқиқот маълумотларига кўра, беморлар кўп ҳолларда протезларни фақат яроқсиз ҳолга кеганда алмаштиришган, бу текширилувчиларнинг 44,3% жавоблари билан исботланди. Кўпгина беморлар учун протездан фойдаланишнинг асосий мезони унинг яхлитлиги эди, биз ишонамизки бу беморларнинг иқтисодий имкониятлари билан боғлиқ, чунки уларнинг аксарияти нафақахўрлардир. Шунингдек, бу жараёнга протезларни алмаштириш вақти ва уларнинг гигиеник ҳолати даражаси тўғрисида етарли даражада хабардор эмаслиги таъсир қилиши мумкин. Сўралган беморларнинг 22,3% кўрсатганидек, улар протезни ранги ўзгаргандагина ўзгартирдилар.

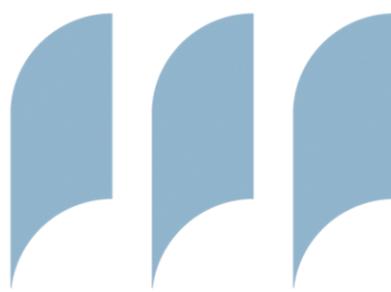
Илмий манбаларига кўра, юқори сифатли олинадиган протезнинг хизмат қилиш муддати 3 йилдан 5 йилгача ўзгариб туради, қачонки протез ўрнинг шиллиқ қавати ва алвеоляр жараён қониқарли ҳолатда сақланиб қолса, лекин сўралган беморларнинг ҳеч бири бу даврни кўрсатмади. Шундай қилиб, биз беморлар протезларини фақат эстетик мулоҳазалар туфайли яроқсиз бўлганда ёки ранг ўзгариши ҳолатларида ўзгартирадилар деган хулосага келдик. Бизнинг сўровимиз натижалари беморларнинг протезлар ва оғиз бўшлиғини улардан фойдаланганда

Хулоса. Сўров давомида кўпчилик беморлар тўлиқ олинадиган протезларнинг қониқарсиз фиксацияси билан айниқса пастки жағда шикоят қилишябди. Улар коронавирус касаллигидан кейин ноқулайликнинг сезиларли ўсишини пайқашди, бу текширилувчиларнинг 54,8% жавоблари билан тасдиқланади. Ўз навбатида, бу оғиз бўшлиғида юзага келадиган ёшга боғлиқ ўзгаришлар, яъни алвеоляр жараённинг атрофияси ва протез ўрни билан боғлиқ. Биз гумон қилганимиздек, коронавирус инфекциясининг танага кириши натижасида бу жараёнлар сезиларли даражада тезлашди. Маълумки, илмий манбаларга кўра, суяк тўқималарининг резорбцияси ушбу касалликка чалинган беморларда учрамоқда.

References:

1. Шарипов С. С., Хабилов Н. Л. COVID-19 ПАНДЕМИЯСИ ДАВРИДА ТИШ ПРОТЕЗЛАШ АМАЛИЁТИНИ ХАФСИЗ САҚЛАШНИНГ УСУЛЛАРИ //EURASIAN JOURNAL OF ACADEMIC RESEARCH. – 2021. – Т. 1. – №. 2. – С. 845-854.
2. Lukmanovich K. N., Salomovich S. S. METHODS OF SAFETY OF DENTAL PROSTHETIC PRACTICE DURING THE COVID-19 PANDEMUM //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – Т. 3. – №. 11. – С. 819-828.
3. Шарипов С. и др. СТОМАТОЛОГ ШИФОКОРЛАРНИ COVID-19 ВИРУСИДАН ХАФСИЗ САҚЛАШ //Scientific Impulse. – 2022. – Т. 1. – №. 4. – С. 895-898.
4. Lukmanovich X. N. et al. COVID-19 BILAN O'G'RIGAN TISHSIZ BEMORLAR OG'IZ SHILLIQ QAVATI TIZIMIDAGI BUZILISHLAR //Journal of new century innovations. – 2022. – Т. 14. – №. 4. – С. 152-154.
5. ХАБИЛОВ Н. Л. и др. ОҒИЗ БЎШЛИҒИ ШИЛЛИҚ ҚАВАТИ ПАТОЛОГИЯСИНИ МАҲАЛЛИЙ ДАВОЛАШ УЧУН АДАБИЁТЛАР ШАРХИ //Journal of new century innovations. – 2022. – Т. 16. – №. 4. – С. 63-67.
6. Шарипов С. Хабилов Нигман. COVID-19 ПАНДЕМИЯСИ ДАВРИДА ТИШ ПРОТЕЗЛАШ ЖАРАЁНИДА БЕМОРЛАРДАН АЖРАЛГАН СЎЛАКНИНГ АҲАМИЯТИ //Вестник ТМА. – 2021. – Т. 2021. – С. 137-138.
7. Шарипов С. С. и др. COVID-19 ВИРУСУ ТАРҚАЛГАН ДАВРИДА ТИШ ПРОТЕЗЛАШ АМАЛИЁТИДА БЕМОРЛАРДАН АЖРАЛГАН СЎЛАКНИНГ ТАЪСИРИ //Journal of new century innovations. – 2022. – Т. 17. – №. 4. – С. 9-13.
8. Salomovich S. S., Miraziz o'g'li A. M., Yoqubjonovich A. T. TO'LIQ TISH SIZ BO'LGAN BEMORLARNI OLINADIGAN PLASTINKA PROTEZLAR BILAN DAVOLASHNING MOHIYATI //Scientific Impulse. – 2022. – Т. 1. – №. 4. – С. 881-884.
9. Salomovich S. S. et al. COVID-19 BILAN O'G'RIGAN BEMORLAR OG'IZ BO'SHLIG'I SHILLIQ QAVATIDAGI O'ZGARIZSHLAR //Scientific Impulse. – 2022. – Т. 1. – №. 4. – С. 890-894.
10. Инояттов А. Ш. и др. Особенности клинических проявлений COVID-19 в ротовой полости //Интегративная стоматология и челюстно-лицевая хирургия. – 2022. – Т. 1. – №. 2. – С. 37-39.
11. Хабилов Н., Шарипов С. ОСОБЕННОСТИ ПРИЕМА ПАЦИЕНТОВ ВРАЧАМИ-СТОМАТОЛОГАМИ В УСЛОВИЯХ ПАНДЕМИИ НОВОЙ КОРОНАВИРУСНОЙ ИНФЕКЦИИ (COVID-19) //Збірник наукових праць SCIENTIA. – 2021.

12. Khabilov N. L., Shzaripov S. S., Sh I. A. Comparative analysis of the functional state of the microcirculation of the prosthetic bed in patients with complete adentia after Covid-19 disease //Eurasian Medical Research Periodical. – 2022. – T. 15. – C. 56-60.

INNOVATIVE
ACADEMY